

*SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja Matti Huutola
Vappupuhe 1. toukokuuta 2018 kello 12
Vappujuhla Salon torilla*

Muutosvarauksin

Hyvät toverit, arvoisat kuulijat.

Vietämme parhaillaan työn juhlapäivää eli vappua. Tämä vappu on monessa mielessä merkityksellinen. Muistelemme tänä vuonna vuoden 1918 hirvittävää kansallista tragediää eli Suomen sisällissotaa. On hienoa, että voimme viettää tätä juhlapäivää maassa, jossa ei käydä sotaa eikä ammattiyhdistysihmisiä vainota. Monessa muussa maassa asiat eivät ole näin.

Sata vuotta sitten Suomi oli hajallaan ja luokkaerot räikeät. Tänä päivänä eivät asiat onneksi ole tuossa pisteessä, mutta vastakkainasettelu on nostanut päätään jälleen uhkaavasti. Suurin ”kiitos” tästä kuuluu Sipilän hallitukselle, joka tekee kaikkensa työmarkkinoiden rauhattomuuden lisäämiseksi.

Myös Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n päätös luopua kolmikantaisista sopimuksista on lisännyt hämmennystä työmarkkinoille. EK:n vetäytyminen työehtosopimuspyödistä on yksi keskeinen syy siihen, että Sipilän porvarihallitus on lähtenyt ja uskaltanut lähteä ideologiansa mukaisesti heikentämään työntekijöiden ja ay-liikkeen asemaa. Erityisesti Suomen Yrittäjien ajoittain rajutkin hyökkäykset liittojen sopimia työehtosopimusmääräyksiä ja ay-liikettä kohtaan ovat lisänneet rauhattomuutta ja vastakkainasettelua merkittäväällä tavalla.

Vietämme siis vappua 2018 hyvin ristiriitaisissa tunnelmissa. Toisaalta meillä on syytä iloita siitä, että maan talous on lähtenyt kasvu-uralle pitkästä ajasta. Vastaavasti surulliseksi tulee, kun katsoo maamme hallituksen toimintaa.

Aloitetaan esimerkiksi työllisyyteen liittyvistä asioista. Kuka tahansa meistä voi olla huomenna työtön. Siksi tarvitaan turvaa työttömyyden varalta. Meillä voi olla edessä, että työt loppuvat kokonaan tai yrityksen toiminta heikkenee väliaikaisesti siten, että joudumme lomautetuksi.

Sipilän hallitukselle ei riittänyt työttömien syyllistäminen, kyykyttäminen eikä työttömyysturvan leikkaaminen, jota harhauttavasti aktiivimalliksi kutsutaan. Nyt hallitus on päättänyt tukkia nuorten alle 30-vuotiaiden, kolme kuukautta työttöminä olleiden suut, kun se hyväksyi määräaikaisten työsuhteiden tekemisen heille ilman perusteita. Eikä sekään riitä. Hallitus haluaa heikentää pienten alle 20 työntekijää olevien yritysten työntekijöiden irtisanomissuojaa. Heikennykset koskettavat pahimmillaan satoja tuhansia työntekijöitä.

Hyvät kuulijat.

Työntekijöillä on oltava lainsäädännöllistä ja sopimuksellista turvaa, jottei työntekijöitä kohdella kohtuuttomasti ja syrjivästi. Irtisanominen ei saa perustua mielivaltaan – jos kemia ei kohtaa, siihen voi olla syynä myös työnantaja

Työmarkkina- ja työehtosopimuksissa on aina näihin päiviin asti sovittu periaatteista, joiden mukaan irtisanomistilanteissa eri toimialoilla toimitaan. Irtisanomismenettely on tehty suojaamaan heikointa osapuolta ja estämään mielivaltaiset menettelyt sekä erityisesti takaamaan yritysten välisen tasapuolisen kilpailun.

Toisin kuin on väitetty, Suomessa irtisanominen on meille tärkeisiin verrokkimaihinkin verrattuna joustavaa ja helppoa. Meillä on ainutlaatuinen mahdollisuus lomauttaa työntekijät 2 viikon varoitusajalla. Lomautetuksi joutunut työntekijä saa lomautuspäivärahaa, joka rahoitetaan valtion, työnantajien ja työntekijöiden maksuista.

Sipilän hallituksella on vahva ideologinen näkemys, että työntekijä on syyllinen työttömyyteensä ja työntekijän suojana olevat vähimmäisehdot ovat työllistymisen este. Hallitus on tehnyt myös toimia tähän näkemykseen nojautuen.

Sipilän hallitus uhkasi ensi töikseen työntekijöitä pakkolaeilla, joilla olisi murskattu työntekijöiden sopimusoikeus ja mitätöity työehtosopimusten vähimmäisehdot. Suomi olisi saatettu kertaheitolla uusliberalistiseen markkinatalouteen myös työmarkkinoiden osalta. Hallituksen linjana on, että vain markkinat ja omistajien tarpeet määrittelevät työelämän pelinsäännöt. Työntekijät ovat hallitukselle tahdottomia pelinappuloita ja markkinoiden äänettämiä yhtiömiehiä.

Ay-liikkeen joukkovoima ja mielenilmaisut ovat kuitenkin ainakin toistaiseksi estäneet pahimman mahdollisen toteutumisen. Sen lisäksi ay-liike teki raskaan KIKY-sopimuksen, jossa työntekijöiden turvaa ja ansioita heikennettiin, jotta pahimmilta vaurioilta vältyttäisiin Sipilän porvarihallituksen aikana.

Arvoisat kuulijat, hyvät toverit!

Niin ei kuitenkaan ole ihan käynyt. Hallitus on pala kerrallaan lähtenyt rikkomaan KIKY sopimusta pukien muutokset myönteisiin argumentteihin ja mielikuviin. Uudistetaan työttömyysturvaa aktiivisemmaksi, joka johtaa siihen, että työllisyys ja hyvinvointi kohenevat.

Myönteinen mielikuva tarkoittaa kuitenkin todellisuudessa työttömyysturvan leikkaamista jo ennestäänkin vaikeassa asemassa olevilta.

Arvoisat kuulijat,

Rangaistusten lisääminen tai etuuksien leikkaaminen ei ole positiivista ja eteenpäin katsovaa politiikkaa. Se on työttömien syylistämistä ja rankaisemista, eikä mitään muuta.

Huolestuttavinta on mielestäni se, että Suomeenkin on rantautunut toimintatapa, jossa vaihtoehtoinen totuus on hyväksyttävää. Sopimisen kulttuurin ja sitoutumisen ulkopuolella olevat tahot, kuten mm. Suomen Yrittäjät, ovat lobbaamalla ja julkisuutta hyväksi käyttäen maalailleet työelämän ongelmiksi työehtosopimukset ja työntekijöiden suojana olevan irtisanomissuojan. Tosiasiassa suomalaisten työntekijöiden vähimmäisturvana oleva lainsäädäntö ei ole miltään osin työelämän ongelma, vaan luo ennustettavuutta ja vakautta.

Hyvät kuulijat!

Sipilän porvarihallituksen mielestä suomalainen työntekijä, sopimukset ja siinä sivussa ay-liikekin on syylinen heikkoon talouskasvuun ja korkeaan työttömyyteen. Sipilän hallitus ei näe ongelmaksi ylisuurten osinkojen jakamista tai tuloerojen kasvua, jossa pörssiyhtiöiden ja finanssialan johtajien ansioilla ei ole mitään rajaa. Hallitus ei näe ongelmana veronkiertoa tai harmaata taloutta, ei osaamisvajetta eikä vajetta aiheuttavia koulutusleikkauksiaan tai tutkimus- ja kehitystyön vähyyttä. Vastaavasti meneillään olevasta talouskasvusta Sipilän hallitus on ottamassa kaiken kunnian itselleen, aivan kuin kansainvälisellä taloudella ei olisi mitään vaikutusta asiaan.

Voimasta sokaistuneet, kansasta ja Suomesta erkaantuneet suuriyritysten ja rahoitusmarkkinoiden johtajat ovat vuodesta toiseen vaatineet maltillisia palkankorotuksia ja jopa palkkojen leikkaamista. Tuekseen he ovat saaneet uusliberalistiseen markkinatalouteen uskovat porvaritaustaiset poliittiset päättäjät ja nyt myös maamme hallituksen ja eduskunnan enemmistön.

Hyvät kuulijat!

Ammattiyhdistysliike kyllä tuntee vastuuta koko Suomesta. Työntekijät ovat uhrautuneet talousvaikeuksissa kamppailevan Suomen puolesta sopimalla useita maltillisia ja jopa ansioita leikkaavia työehtosopimuksia. On jouduttu tekemään ratkaisuja jopa niin sanotusti "pistooli ohimolla", eikä kaikilla ratkaisuilla ole ollut pyrkimyskään edistää talouskasvua. Monta ratkaisua on jouduttu tekemään siksi, että pahin mahdollinen ei toteutuisi.

Arvoisat kuulijat!

Uhrautumisia ja torjuntavoittoja on tehty riittävästi. Suomalaisen työelämän ja elinkeinoelämän tulevaisuus voi vain ja ainoastaan perustua sopimukseen. Työelämää koskevat sopimukset tulee neuvotella aidosti työntekijäjärjestöjen, työnantajajärjestöjen ja kulloinkin poliittista valtaapitävän hallituksen kesken. Niiden neuvotteluosapuolten, jotka sitoutuvat ja myös valvovat tehtyjä sopimuksia.

Luottamusta Sipilän porvarihallitukseen työntekijäjärjestöillä ei enää ole. Vajaan vuoden päästä käydään eduskuntavaalit ja silloin on seuraavan kerran mahdollisuus rakentaa luottamukseen perustuvaa sopimusyhteiskuntaa uudelleen.

SAK valmistautuu vaaleihin tuottamalla uudistustarpeista aineistoa vaalikeskusteluihin ja hallitusohjelmaan. Tarvitsemme mm. työttömyysturvan kokonaisuudistuksen, jossa muuttuva työelämä huomioidaan nykyistä paremmin. Järjestelmän, jossa työttömäksi joutuvan nöyryyttämisestä sekä perusteettomista leikkauksista luovutaan. Tarvitsemme uudistuksen, jossa ei ole turhaa byrokratiaa ja jossa työtön ei ole toisen luokan kansalainen.

Tarvitsemme myös uutta lainsäädäntöä ja turvaa mm. alusta- ja jakamistalouden aloilla toimiville ihmisille, jotka joutuvat tekemän työtä yrittäjyyden ja työsuhteen välimaastossa.

Hyvät toverit!

Työelämä murros tulee jatkumaan. Automaation ja teknologian kehitys muuttavat työn luonnetta ja vaativat entistä enemmän uusia ja monipuolisia taitoja. Suomen kansa ja ay-liike eivät pelkää muutoksia ja uskovat tulevaisuuteen. Meidän on vain huolehdittava siitä, että lainsäädäntö ja sopimukset ovat ihmisten turvana. Tulonjaon pitää olla oikeudenmukainen, sillä olemme yhdenvertaisia. Huolehdimme ihmistä, jotka syystä tai toisesta ajautuvat vaikeuksiin. Hyvinvointi ei ole sitä, kuinka paljon meillä on rikkaita, vaan sitä, kuinka vähän meillä on köyhiä.

Keskeistä on kuitenkin se, että maahamme palautetaan aidon sopimisen ja luottamuksen kulttuuri. Se toteutuu, jos maassamme on hallitus, joka haluaa talouden kasvun jakautuvan nykyistä oikeudenmukaisemmin. Tarvitsemme hallituksen, joka ei näe työvoimaa ja työntekijöitä välttämättömänä pahana.

Arvoisat kuulijat. Suomessa ay-liike on erittäin vahva, ellei maailman vahvin. Haluankin lopuksi rakentavassa mielessä varoittaa innokkaimpia uusliberalistisia tahoja enää tämän enempää lisäämästä vastakkainasettelua. Muutoin seuraukset voivat olla vakavia, ja niiden korjaamiseen menee vuosia, ellei vuosikymmeniä. Tehkäämme työtä sen puolesta, että näin ei kävisi.

Hyvää vappua!